

De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR)

Het overgangsrecht en daarbij behorende onderwerpen

1 juli 2021

De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR)

Het overgangsrecht en daarbij behorende onderwerpen

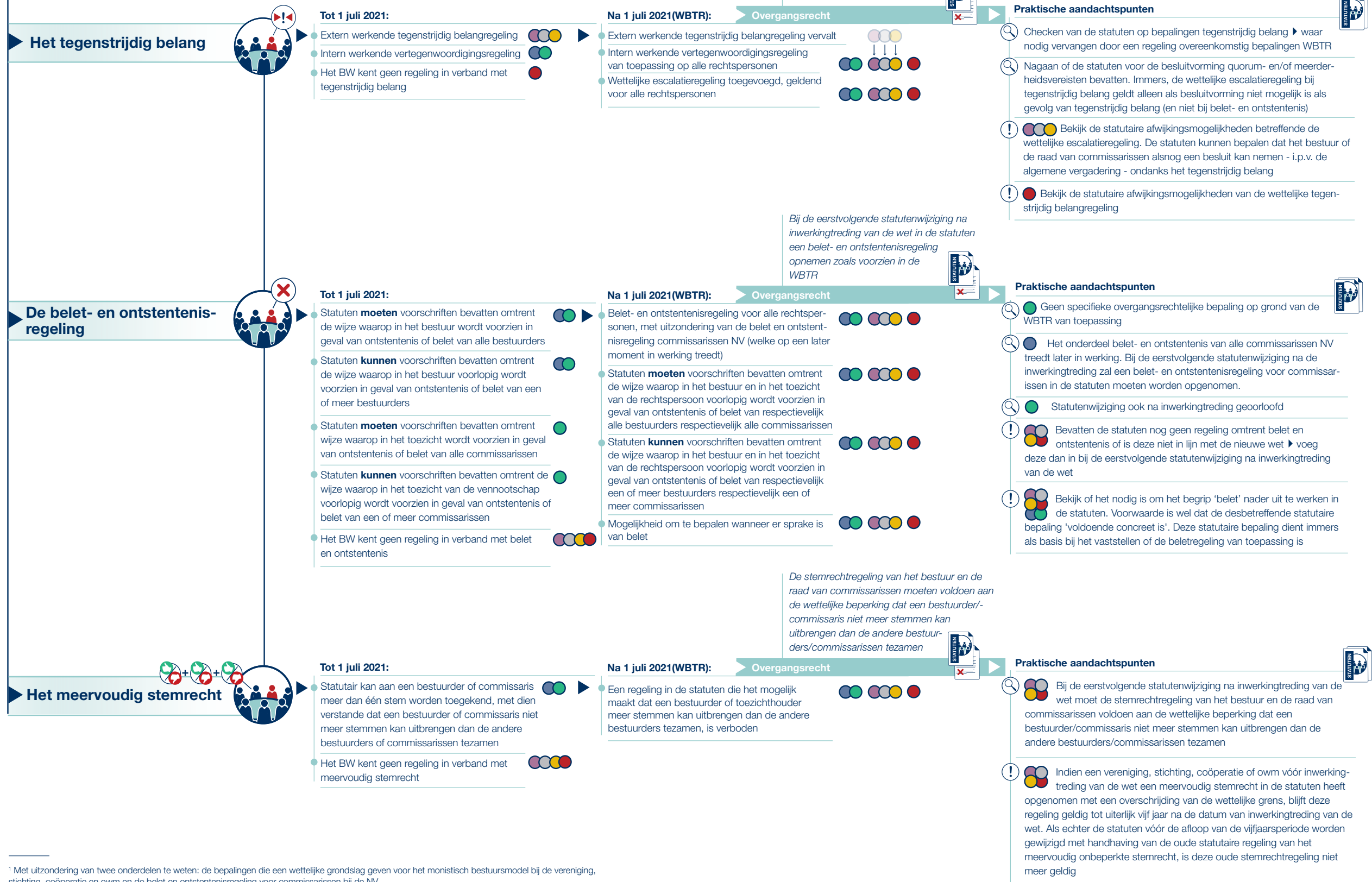
Directe werking per 1 juli 2021¹

De wetswijzigingen zijn van toepassing op feiten die zich voordoen na inwerkingtreding van de wet (art. 29 lid 1 ONBW)

- Vereniging
- Coöperatie
- Onderlinge waarborgmaatschappij (owm)
- Stichting
- NV
- BV

Uitzonderingen

Een aantal onderdelen is uitgezonderd van directe werking bij inwerkingtreding WBTR. Hiervoor gelden specifieke overgangsrechtelijke bepalingen (Overgangsrecht)

¹ Met uitzondering van twee onderdelen te weten: de bepalingen die een wettelijke grondslag geven voor het monistisch bestuursmodel bij de vereniging, stichting, coöperatie en owm en de belet en ontstentenisregeling voor commissarissen bij de NV.

Inhoudsopgave

Introductie	3
Algemeen en rechtspersonen	4
Overgangsrecht	5
Tegenstrijdig belang	5
Belet- en ontstentenis	7
Meervoudig stemrecht	9
Overig	11
Screening: bestaande statuten	
Overgangsrecht - Procedures (art. 74 ONBW)	
Overgangsrecht - Rechtshandelingen (art. 79 en 80 ONBW)	
Contact	12

Introductie

Op 1 juli 2021 is de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (**WBTR**) deels in werking getreden. De bepalingen die een wettelijke grondslag geven voor het monistisch bestuursmodel bij de vereniging, stichting, coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij (**owm**) en de belet- en ontstentenisregeling voor commissarissen bij de NV treden op een later moment in werking. Dit e-book geeft een overzicht weer van het overgangsrecht voor wat betreft tegenstrijdig belang, belet- en ontstentenis en meervoudig stemrecht. Voor deze onderwerpen komt eerst de oude regeling aan de orde, gevolgd door de regeling onder de WBTR en tot slot het overgangsrecht.

Algemeen en rechtspersonen

- Vereniging
- Coöperatie
- Onderlinge waarborgmaatschappij (owm)
- Stichting

- NV
- BV

Vereniging, stichting, coöperatie of owm

Het is niet verplicht om de statuten van een vereniging, stichting, coöperatie of owm direct te wijzigen als gevolg van de inwerkingtreding van de WBTR. Wel is het raadzaam om in bepaalde gevallen niet te wachten en zo spoedig mogelijk de statuten te wijzigen. De statuten zullen in ieder geval moeten worden gewijzigd ten aanzien van (i) de belet- en ontstentenisregeling en (ii) het meervoudig stemrecht.

NV of BV

Voor de naamloze vennootschap (**NV**) of de besloten vennootschap (**BV**) met beperkte aansprakelijkheid is het vermoedelijk niet nodig om direct bij inwerkingtreding van de wet statuten te wijzigen. Er is een verzamelwet in voorbereiding waarin wordt geregeld dat ook voor NV's gaat gelden dat zij bij de eerstvolgende statutenwijziging na inwerkingtreding van de wettelijke regeling een belet- en ontstentenisregeling voor commissarissen in de statuten moeten opnemen.

Directe inwerkingtreding per 1 juli 2021

De wetswijzigingen hebben directe werking en zijn van toepassing op feiten die zich voordoen na 1 juli 2021 (art. 29 lid 1 Overgangsrecht Nieuw BW (**ONBW**)).

Uitzonderingen

Een aantal onderdelen is uitgezonderd van directe werking bij inwerkingtreding van de WBTR. Hiervoor gelden specifieke overgangsrechtelijke bepalingen (Overgangsrecht).

Algemeen

De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR)

Het overgangsrecht en daarbij behorende onderwerpen

Directe werking per 1 juli 2021*
De wetswijzigingen zijn van toepassing op feiten die zich voordoen na inwerkingtreding van de wet (art. 29 lid 1 ONBW)

Uitzonderingen
Een aantal onderdelen is uitgezonderd van directe werking bij inwerkingtreding WBTR. Hiervoor gelden specifieke overgangsrechtelijke bepalingen (Overgangsrecht)

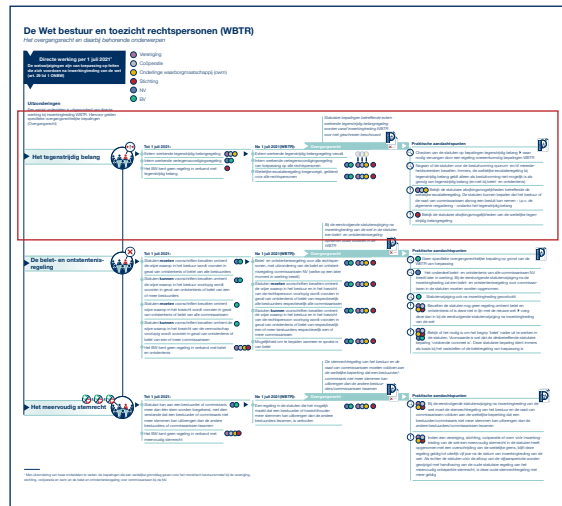
- Vereniging
- Coöperatie
- Onderlinge waarborgmaatschappij (owm)
- Stichting
- NV
- BV

Rechtspersonen

Overgangsrecht

Tegenstrijdig belang

- *Geen directe actie nodig*
- *Statutaire regeling conform huidige wettekst? Statutenwijziging is aan te raden*
- *Om praktische redenen kan het raadzaam zijn om na te gaan of het gewenst is om de statuten te updaten in verband met de WBTR*

Regeling tot 1 juli 2021

Onder het oude recht gold er voor de vereniging, coöperatie en ovm een externe werkende tegenstrijdig belangregeling, waarbij de algemene vergadering een of meer personen kon aanwijzen om de rechtspersoon te vertegenwoordigen in geval van een tegenstrijdig belang van een of meer bestuurders of commissarissen. De stichting kende geen wettelijke tegenstrijdig belangregeling. De intern werkende tegenstrijdig belangregeling voor de NV en de BV blijft van toepassing.

WBTR

Onder de WBTR geldt voor alle rechtspersonen de tegenstrijdig belangregeling, zoals ook voor de NV en de BV geldt.

Een functionaris neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming, indien de desbetreffende functionaris een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat strijdig is met het belang van de rechtspersoon en de daarmee verbonden onderneming. Aanvullend geldt de volgende wettelijke escalatieregeling:

- indien geen bestuursbesluit kan worden genomen door een tegenstrijdig belang van de enige, dan wel alle bestuurders, neemt de raad van commissarissen het besluit; en
- indien (i) geen raad van commissarissen is ingesteld, of (ii) geen besluit van de raad van commissarissen kan worden genomen door een tegenstrijdig belang van de enige, dan wel alle commissarissen, neemt de algemene vergadering het besluit, tenzij de statuten anders bepalen.

Dezelfde regeling geldt ook voor stichtingen, met dien verstande dat voor de stichting de escalatieregeling slechts beperkt van toepassing is. De stichting heeft immers geen algemene vergadering. De escalatieregeling geldt dan ook slechts voor zover een raad van commissarissen bij de stichting is ingesteld. Als dit niet het geval is, blijft het bestuur bevoegd het besluit te nemen, waarbij het bestuur de overwegingen die aan het besluit ten grondslag liggen, schriftelijk vastlegt.

Overgangsrecht

Op statutaire bepalingen die de extern werkende tegenstrijdig belangregeling bevatten kan sinds de inwerkingtreding van de WBTR geen beroep meer worden gedaan. Sinds de inwerkingtreding van de wet worden deze statutaire regelingen voor niet geschreven gehouden.

Oude gevallen van vertegenwoordiging, waarbij sprake was van een tegenstrijdig belang kunnen alsnog worden bekrachtigd.

Praktische aandachtspunten – wat te doen?

- Ga na of de statuten een bepaling in verband met tegenstrijdig belang bevatten waar men sinds de inwerkingtreding van de nieuwe regeling geen beroep meer op kan doen. Is dat het geval, dan ligt het vanwege praktische redenen en om verwarring te voorkomen voor de hand om deze bepaling (spoedig) te vervangen door een regeling overeenkomstig de bepalingen van de WBTR.
- Ga na of de statuten voor de besluitvorming quorum- en/of meerderheidsvereisten bevatten. Immers, de wettelijke escalatieregeling bij tegenstrijdig belang geldt alleen als besluitvorming niet mogelijk is als gevolg van tegenstrijdig belang (en niet bij belet en ontstentenis).
- Bekijk de statutaire afwijkingsmogelijkheden van de nieuwe regeling.
  - Verenigingen, coöperaties en ovm-en kunnen afwijken van de laatste stap van de wettelijke escalatieregeling. Op basis daarvan is de algemene vergadering bevoegd tot het nemen van het besluit. De statuten kunnen echter bepalen dat het bestuur of de raad van commissarissen in dat geval alsnog het besluit kan nemen, ondanks het tegenstrijdig belang.
  - Hoewel hierover discussie bestaat in de literatuur, kan ons inziens bij stichtingen waar geen als raad van commissarissen kwalificerend toezichthoudend orgaan is ingesteld, bij de statuten worden afgeweken van de wettelijke tegenstrijdig belangregeling.

Overgangsrecht

Belet- en ontstentenisregeling

- *NV: de belet- en ontstentenisregeling commissarissen NV zal op een later moment in werking treden en is niet sinds 1 juli 2021 van kracht*
- *Vereniging, stichting, coöperatie en ovm: bij de eerstvolgende statutenwijziging na inwerkingtreding van de nieuwe wet statuten in lijn brengen met de WBTR*
- *Om praktische redenen kan het raadzaam zijn om na te gaan of het gewenst is om de statuten te updaten in verband met de WBTR*

Regeling tot 1 juli 2021

Voor zowel de BV als de NV geldt dat de statuten voorschriften moeten bevatten omtrent de wijze waarop in het bestuur van de vennootschap voorlopig wordt voorzien in geval van ontstentenis of belet van alle bestuurders. De statuten kunnen voorschriften bevatten omtrent de wijze waarop in het bestuur van de vennootschap voorlopig wordt voorzien in geval van ontstentenis of belet van een of meer bestuurders. Bij de BV geldt een gelijksoortige regeling voor commissarissen. Ondanks het ontbreken van een wettelijke regeling bij de NV wordt aangenomen dat deze regeling ook van toepassing is op de NV.

Voor de overige rechtspersonen was er onder het oude recht geen wettelijke belet- en ontstentenisregeling van toepassing.

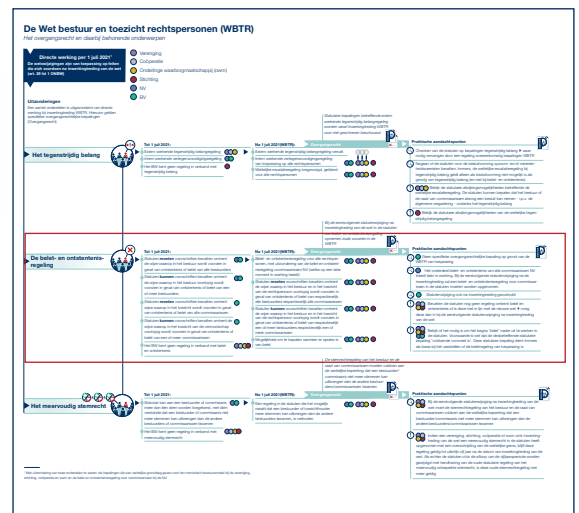
WBTR

Voor alle rechtspersonen geldt nu een belet- en ontstentenisregeling zoals deze al voor de BV gold. Voor zowel bestuurders als commissarissen geldt dat de statuten voorschriften moeten bevatten omtrent de wijze waarop in het bestuur en het toezicht van de vennootschap voorlopig wordt voorzien in geval van belet of ontstentenis van alle bestuurders en commissarissen. De statuten kunnen voorschriften bevatten omtrent de wijze waarop in het bestuur van de vennootschap voorlopig wordt voorzien in geval van belet of ontstentenis van een of meer bestuurders of commissarissen. Tevens kan in de statuten worden bepaald wanneer er sprake is van belet.

Overgangsrecht

De vereniging, stichting, coöperatie en ovm nemen bij de eerstvolgende statutenwijziging na inwerkingtreding van de wet in de statuten een belet- en ontstentenisregeling op zoals voorzien in de WBTR.

Het onderdeel dat regelt dat de statuten van de NV een regeling moeten bevatten in geval van belet en ontstentenis van alle commissarissen, treedt op een later moment in werking. Er is een verzamelwet in voorbereiding waarin wordt geregeld dat ook voor NV's gaat gelden dat zij bij de eerstvolgende statutenwijziging na inwerkingtreding van de wettelijke regeling een belet- en ontstentenisregeling voor commissarissen in de statuten moeten opnemen.

Praktische aandachtspunten – wat te doen?

- Bevatten de statuten nog geen regeling voor belet en ontstentenis of is deze niet in lijn met de nieuwe wet, voeg deze dan toe bij de eerstvolgende statutenwijziging na inwerkingtreding van de wet.
- Bekijk of het nodig is om het begrip ‘belet’ nader uit te werken in de statuten. Voorwaarde is wel dat de desbetreffende statutaire bepaling ‘voldoende concreet’ is. Deze statutaire bepaling dient immers als basis bij het vaststellen of de beletregeling van toepassing is.

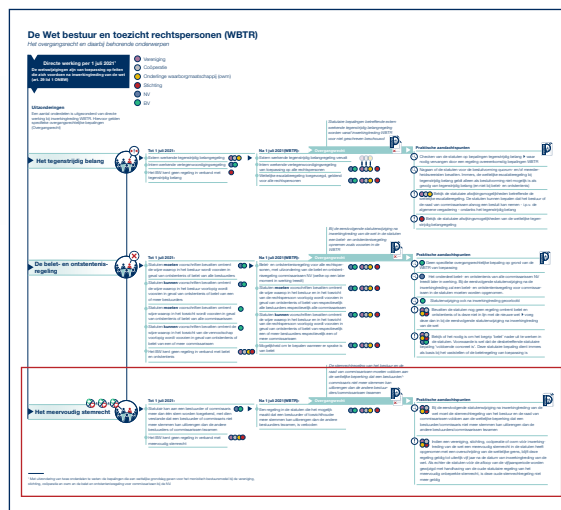

Overgangsrecht

Meervoudig stemrecht

- Geen directe actie nodig
- Vereniging, stichting, coöperatie en ovm:
  - bij de eerstvolgende statutenwijziging aanpassing aan de nieuwe stemrechtregeling
  - indien in de huidige statuten een stemrechtregeling is opgenomen met een overschrijding van de wettelijke grens, blijft deze nog 5 jaar geldig
- Om praktische redenen kan het raadzaam zijn om na te gaan of het gewenst is om de statuten te updaten in verband met de WBTR

Regeling tot 1 juli 2021

Voor de NV en de BV geldt dat aan bestuurders of commissarissen statutair meer dan één stem kan worden toegekend, met dien verstande dat een bestuurder of commissaris niet meer stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuurders of commissarissen tezamen. Het BW kende nog geen regeling in verband met meervoudig stemrecht van bestuurders of commissarissen van verenigingen, stichtingen, coöperaties en ovm-en.

WBTR

De NV/BV-regeling geldt nu voor alle rechtspersonen: een regeling in de statuten die het mogelijk maakt dat een bestuurder of toezichthouder meer stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuurders tezamen, is verboden.

Overgangsrecht

Bij de eerstvolgende statutenwijziging na inwerkingtreding van de wet moet de stemrechtregeling van het bestuur en de raad van commissarissen voldoen aan de wettelijke beperking dat een bestuurder/commissaris niet meer stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuurders/commissarissen tezamen.

Indien een vereniging, stichting, coöperatie of ovm vóór inwerkingtreding van de wet een meervoudig stemrecht in de statuten had opgenomen met een overschrijding van de wettelijke grens, blijft deze regeling geldig tot uiterlijk vijf jaar na de datum van de inwerkingtreding van de wet, dus tot uiterlijk 1 juli 2026. Als echter de statuten vóór de afloop van die vijfjaarsperiode worden gewijzigd met handhaving van de oude statutaire regeling van het meervoudig onbeperkte stemrecht, is deze oude stemrechtregeling niet meer geldig.

Praktische aandachtspunten – wat te doen?

- Indien de statuten een bepaling bevatten op basis waarvan een bepaalde bestuurder of commissaris meer stemmen kan uitbrengen dan alle andere bestuurders of commissarissen tezamen, blijft deze bepaling voorsnog geldig. Deze bepaling verliest haar geldigheid (i) op moment van de eerste statutenwijziging na inwerkingtreding van de wet, of (ii) vijf jaar na inwerkingtreding van de wet, afhankelijk van welk moment eerder is. Uiterlijk op dat moment brengt de rechtspersoon de statuten in lijn met de wet.

Ga na of de statuten bepalingen bevatten die er de facto toe leiden dat een bestuurder of commissaris meer stemmen kan uitbrengen dan de andere functionarissen tezamen. Een voorbeeld hiervan is een bepaling die een bepaalde bestuurder een doorslaggevende stem geeft in geval van het staken van de stemmen, terwijl het bestuur uit twee personen bestaat. Hetzelfde speelt in de situatie waar statutair is bepaald dat een bepaalde bestuurder evenveel stemmen mag uitbrengen als de andere in functie zijnde bestuurders tezamen, en een van deze andere bestuurders door belet geen stem kan uitbrengen.

Overige informatie

Screening: bestaande statuten

Wij raden u aan om uw statuten te (laten) screenen op de (on)mogelijkheden onder de WBTR. Naast de eerder genoemde onderwerpen kan bijvoorbeeld ook nog gedacht worden aan:

- het instellen van een one-tier board; of
- het instellen van een raad van commissarissen; en/of
- het opnemen van een statutaire taakverdeling.

Wij helpen u graag bij het beoordelen van de statuten en het eventuele aanpassen daarvan, opdat de statuten weer up-to-date zijn en zijn toegesneden op uw organisatie.

Overgangsrecht - Procedures (art. 74 ONBW)

De WBTR heeft in beginsel geen invloed op gerechtelijke procedures die al lopen. Partijen in een lopende procedure kunnen echter wel verzoeken dat de rechter hen in de gelegenheid stelt om hun stellingen en conclusies voor zover nodig aan te passen aan het nieuwe recht. Ook kan de rechter dit ambtshalve bepalen. Verkeert de procedure in hoogste feitelijke instantie in staat van wijzen op het moment van inwerkingtreding van de WBTR of is cassatie aangetekend tegen een vóór dat moment gewezen uitspraak, dan blijft in die procedures het oude recht van toepassing.

Overgangsrecht - Rechtshandelingen (art. 79 en 80 ONBW)

Voor de nietigheid en vernietigbaarheid van rechtshandelingen geldt in beginsel de hoofdregel dat de nieuwe wet onmiddellijke werking heeft en geen terugwerkende kracht.

Rechtsgeldige rechtshandelingen

Rechtshandelingen die onder het oude recht rechtsgeldig zijn verricht, kunnen niet worden aangetast door het gewijzigde recht. De rechtshandeling blijft geldig en onaantastbaar.

Vernietigbare rechtshandelingen

Rechtshandelingen die onder de oude wettelijke regeling vernietigbaar waren maar onder het nieuwe rechtsgeldig en onaantastbaar, kunnen na inwerkingtreding van de nieuwe wet niet meer vernietigd worden. De rechtshandeling wordt geldig en onaantastbaar. Geldt echter dat een onder het oude recht vernietigbare rechtshandeling onder het nieuwe recht nietig is, dan is de rechtshandeling bij inwerkingtreding van de WBTR met terugwerkende kracht nietig.

Nietige rechtshandelingen

Ten aanzien van rechtshandelingen die onder de oude wet nietig waren, haakt de WBTR niet aan bij het algemene overgangsrecht. Nietige rechtshandelingen worden dus niet alsnog door inwerkingtreding van de wet met terugwerkende kracht als onaantastbaar aangemerkt. De wetgever hanteert hier de hoofdregel dat handelingen beoordeeld moeten worden aan de hand van het recht dat gold op het moment van de handeling.

Contact

Manon Cremers
Partner

+31 20 546 04 08
+31 6 260 184 74
manon.cremers@stibbe.com

IJsbrand van Straten
Partner

+31 20 546 01 38
+31 6 291 930 90
ijsbrand.vanstraten@stibbe.com

MarieLouise Beijersbergen
Senior Professional Support Lawyer

+31 20 546 05 30
+31 6 256 556 77
marielouise.beijersbergen@stibbe.com

Sandra Rietveld
Staff Associate

+31 20 546 04 35
+31 6 293 692 61
sandra.rietveld@stibbe.com